

Datum : 1 juli 2020
Aan : CDA -fractie
Van : College van dijkgraaf en hoogheemraden
Betreft : Beantwoording schriftelijke vragen CDA-fractie n.a.v. artikel Trouw van 29 mei 2020:
'Waterschap wil vervuild Enka-water in Rijn lozen.'
CC : Overige leden algemeen bestuur

Waterschap Vallei en Veluwe gaat vervuild grondwater lozen op Nederrijn

Waterschap Vallei en Veluwe neemt maatregelen om kwetsbare wateren en natuur in hun beheergebied te beschermen tegen vervuild grondwater. Binnen het beheergebied heeft het waterschap Vallei en Veluwe een grondwatervervuiling geconstateerd. De grondwatervervuiling bestaat voornamelijk uit een zeer hoge sulfaatconcentratie (een opgelost zout) en is afkomstig van de voormalige Enkafabriek in Ede. Het vervuilde grondwater verplaatst zich langzaam. Als er geen maatregelen worden getroffen om dit grondwater te zuiveren of af te voeren, dan komt dit water terecht in vijvers in de wijk De Rietkampen in Ede en in het kwetsbare Natura 2000 gebied de Bennekomse Meent. In dit natuurgebied leven bijzondere planten en dieren.

Waterschap Vallei en Veluwe heeft onderzocht welke mogelijkheden er zijn om te voorkomen dat het vervuild grondwater in de wijk en de het kwetsbare natuurgebied terecht kunnen komen. Uit dit onderzoek is gebleken dat zuivering van vervuild grondwater erg duur is. Daarom is besloten af te zien van het zuiveren en is besloten om het diepe vervuilde grondwater op te pompen en via een leiding af te voeren naar de Nederrijn. Het waterschap voert dit project uit in opdracht van de Provincie Gelderland en in samenwerking met de gemeenten Ede en Wageningen. Rijkswaterstaat heeft de kostenafweging geaccepteerd en gezien de beperkte milieuvloed op de Nederrijn een beschikking afgegeven voor het ongezuiverd lozen van dit vervuild grondwater op de Nederrijn.

Over bovenstaande beschikking is een artikel verschenen in het dagblad Trouw van 29 mei 2020: "Waterschap wil vervuild Enka water in Rijn lozen." De Stichting Milieuwerkgroepen Ede en de Vereniging Mooi Wageningen vinden dat het waterschap Vallei en Veluwe het vervuilde grondwater moet zuiveren voordat het geloosd mag worden. De milieclubs stellen dat er naar sulfaat ook ander giftige stoffen in het grondwater aanwezig zijn en dat dit een risico vormt voor het milieu. Zij hebben daarom een rechtspraak aangespannen. De zaak ligt momenteel onder de rechter.

Wat betekent de ongezuiverde lozing voor HDSR?

Een belangrijk deel van ons beheergebied staat onder invloed van water dat via de Nederrijn aangevoerd wordt. De CDA-fractie maakt zich zorgen of het verstrekken van de RWS-beschikking voor het lozen van het vervuild grondwater ook negatieve effecten heeft op ons beheergebied.

Dit memo geeft antwoord op de vragen van de CDA-fractie.

Vraag 1: Weet HDSR dat het Waterschap Vallei en Veluwe van plan is ongezuiverd water, van het vroegere Enka terrein, in de Neder-Rijn te laten stromen?

Antwoord: HDSR was niet op de hoogte tot verschijnen van artikel

Nee, HDSR was tot het verschijnen van dit artikel niet op de hoogte van deze lozing. HDSR is niet het bevoegd gezag voor lozingen op de Nederrijn. Rijkswaterstaat Oost-Nederland is voor deze lozing bevoegd gezag.

Vraag 2: Heeft HDSR hierover collegiaal overleg gehad met het Waterschap Vallei en Veluwe?

Antwoord: HDSR niet op de hoogte gesteld, omdat effect lozing verwaarloosbaar is

Nee, Waterschap Vallei en Veluwe heeft hier HDSR niet actief over benaderd, omdat het waterschap geen negatieve gevolgen verwacht voor HDSR als gevolg van de lozing van het opgepompte grondwater.

Vraag 3: Het gebied van HDSR ligt in het stroomgebied van de Rijn, wat zijn de gevolgen van dit besluit voor ons werkgebied?

Antwoord: Geen effect op beheergebied HDSR

Het besluit zal nauwelijks invloed hebben op de waterkwaliteit van de Nederrijn ter hoogte van onze inlaatlocaties.

In een worst case situatie (maximale lozingsconcentratie, hoogste lozingsdebiet en lage rivierafvoer van de Nederrijn) is berekend dat de lozing leidt tot een maximale toename van de sulfaatconcentratie van 15,2 mg sulfaat/l op 21m benedenstrooms van het lozingspunt. Deze toename in concentratie neemt af verder van het lozingspunt. Op 840m benedenstrooms van het lozingspunt is de toename afgenomen tot 2,4mg sulfaat/l.

De gemiddelde sulfaatconcentratie stijgt op 840m benedenstroom van het lozingspunt tot maximaal 53 mg sulfaat/l. Bij deze concentraties is er geen effect te verwachten op het waterleven (sulfaatinorm in oppervlaktewater = 100 mg sulfaat/l). (bron: maatwerkvoorschrift RWSZ201800005114, Rijkswaterstaat Oost-Nederland, 15 jan 2019).

De inlaat van HDSR bij Wijk bij Duurstede ligt ruim 20 km benedenstrooms van het lozingspunt. De verwachting is dat er geen waarneembaar concentratieverschil te meten is als gevolg van de lozing ten opzichte van de huidige situatie.

Vraag 4: Wat zijn de effecten hiervan op het werkgebied van HDSR? Daarbij denken we aan de inlaten in ons werkgebied zoals bijvoorbeeld de benedenstroominlaat vanuit de Nederrijn in de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede en de lagere gelegen inlaten bij Utrecht en Lopikerwaard?

Antwoord: Geen effect op beheergebied HDSR

Het besluit zal geen invloed hebben op de waterkwaliteit van de Nederrijn ter hoogte van onze inlaatlocaties.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de beantwoording van vraag 3.

Vraag 5: Volgens het Waterschap Vallei en Veluwe is het water vervuild met sulfaat, zurresten en zouten van zwavelzuur, hoe schadelijk is dit voor het water als dit ons gebied instroomt en moet HDSR daardoor maatregelen nemen?

Antwoord: Geen effect op beheergebied HDSR verwacht

Het is niet juist dat het water vervuild is met zuurresten en zouten van zwavelzuur. Het vervuild grondwater bevat hele hoge concentraties sulfaat (1.200 tot 1.500 mg sulfaat/l) en lage concentraties aan PER, een chloorfenol.

Sulfaat is een stof die van nature in het milieu voorkomt, die een beperkte schadelijkheid heeft en waar voor oppervlaktewater een norm geldt voor 100 mg sulfaat/l. Na lozing van dit vervuild grondwater zal deze norm in de Nederrijn niet overschreden worden door de hoge mate van verdunning in de Nederrijn.

In het vervuilde grondwater is ook een PER in lage concentraties aangetroffen. Door grote verdunning is ook hier de verwachting dat deze stof en eventueel overige verontreinigende stoffen geen invloed hebben op het beheergebied van HDSR. In 2018 heeft TAUW onder andere onderzocht of de lozing met PER een gevaar op kan leveren voor de drinkwaterbereiding rond Utrecht. Uit deze studie is geconcludeerd dat het geen probleem oplevert voor de drinkwaterbereiding. Dit staat in de memo 'Melding lozing (kwaliteit) onttrekkingswater sanering Enka-pluim Ede' (kenmerk N006-1244263MLX-V03).

Op basis van deze studies heeft Rijkswaterstaat de maatwerkbeschikking afgegeven en mag het grondwater ongezuiverd geloosd worden. Mocht blijken dat er verontreinigingen in de Enka-pluim zitten die een negatief ecologisch effect hebben, dan kan Rijkswaterstaat besluiten dat het grondwater alsnog gezuiverd moet worden. Rijkswaterstaat heeft deze optie in de vergunde beschikking opgenomen.

Gezien de grote afstand van het lozingspunt tot de inlaatlocaties van HDSR en de verdunningsfactor, is de verwachting dat zelfs als de lozing een ecologisch negatief effect heeft, de risico's bij HDSR nihil zijn.

Vraag 6: Is de aanwezigheid van deze stoffen verder uitgewerkt in een rapportage?

Antwoord: Ja

Ja, er is een rapportage verschenen over de aanwezigheid van de stoffen in het diepe grondwater.

Vraag 7: Zijn dit de enige en meest vervuilende stoffen?

Antwoord: Sulfaat en PER enige bekende verontreinigende stoffen

Voor zover bekend zijn de hoge concentratie sulfaat en de lagere concentratie PER de enige verontreinigende stoffen.

Vraag 8: Is het rapport dat dit beschrijft beschikbaar voor het AB?

Antwoord: Ja, maar waarschijnlijk is het maatwerkvoorschrift relevanter

Het rapport beschrijft welke stoffen er in het grondwater zitten en welke gevolgen dit potentieel kan hebben. In het maatwerkvoorschrift staat een uitgebreide berekening welke concentraties er aangetroffen kunnen worden benedenstrooms van het lozingspunt. Het maatwerkvoorschrift bevat verder een beschrijving van de stoffen die geloosd worden, de vereisten waaraan de lozing moet voldoen en dat er gedurende de lozing de effluentkwaliteit regelmatig gemonitord moet worden.

Beantwoording schriftelijke vragen

ex art. 40 Reglement van Orde

Er is bijvoorbeeld opgenomen dat het waterschap gedurende de gehele periode van de lozing regelmatig moet bemonsteren. Mochten deze meetgegevens aanleiding geven voor een negatief effect op de Nederrijn, dan kan Rijkswaterstaat besluiten om de lozing alleen nog toe te staan als het grondwater alsnog gezuiverd wordt.

Vraag 9

Welke maatregelen zou HDSR moeten treffen? Duurzaamheid en milieu staan hoog in het vaandel van HDSR en dit lijkt een groot risico met zich mee te dragen

Antwoord: Er zijn geen maatregelen noodzakelijk als gevolg van deze lozing

Er worden geen waterkwaliteitseffecten verwacht op de waterkwaliteit van de Nederrijn op onze inlaatlocaties. Maatregelen zijn daarom niet nodig.

Nadere informatie over dit project:

- Artikel Trouw: <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/waterschap-en-milieugroepen-voor-de-rechter-waar-laait-je-ondergronds-vervuild-industriewater~bee52644/>
- Projectinformatie vervuild grondwater zuiveren: <https://www.vallei-veluwe.nl/toptaken/bij-mij-in-de-buurt/in-voorbereiding/afvoerleiding/>
- TAUW, 2018, 'Melding lozing (kwaliteit) onttrekkingswater sanering Enka-pluim Ede' (kenmerk N006-1244263MLX-V03)
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland, 15 jan 2019, 'RWSZ201800005114; Maatwerkvoorschrift ingevolge artikel 2.1 lid 4 van het Besluit lozen buiten inrichtingen voor Waterschap Vallei en Veluwe voor het lozen van verontreinigd grondwater op de Nederrijn'.